

Seleucia

Sayı VII - 2017

Olba Kazısı Serisi

Seleucia VII

Olba Kazısı Serisi

Seleucia editörler kurulu, destekleri için Mersin Bölge Sulama Kooperatifleri Birliđi Başkanı Ersin Akdoğan'a Őukranlarını sunar.

The Editorial Board of *Seleucia* expresses their gratitude for the support of the President of the Irrigation Cooperatives' Union of Mersin Region, Mr. Ersin Akdoğan.

Seleucia VII

Olba Kazısı Serisi

Seleucia, uluslararası hakemli dergidir ve her yıl Nisan - Mayıs ayında bir sayı olarak basılır. *Seleucia* Dergisi, Sayı VI - 2016'dan itibaren ULAKBİM'de taranmaktadır. Yollanan alışmalar, giriş sayfalarında belirtilen yazım kurallarına uygunsa yayınlanır, çalışması yayınlanan her yazar, çalışmanın baskı olarak yayınlanmasını kabul etmiş ve telif haklarını *Seleucia* yayınına devretmiş sayılır. *Seleucia* kopya edilemez ancak dipnot referans gösterilerek yayınlarda kullanılabilir.

Seleucia, uluslararası hakemli dergidir ve her yıl Nisan - Mayıs ayında bir sayı olarak basılır. Yollanan çalışmalar, 7. sayfada belirtilen yazım kurallarına uygunsa yayınlanır, çalışması yayınlanan her yazar, çalışmanın baskı olarak yayınlanmasını kabul etmiş ve telif haklarını *Seleucia* yayınına devretmiş sayılır. *Seleucia* kopya edilemez ancak dipnot referans gösterilerek yayınlarda kullanılabilir.

Seleucia Dergisi, Sayı VI - 2016'dan itibaren ULAKBİM'de taranmaktadır.

Editörler

Emel Erten
Diane Favro
Murat Özyıldırım
Tuna Akçay

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Halit Çal
Prof. Dr. Çiğdem Dürüşken
Prof. Dr. Efrumiye Ertekin
Prof. Dr. Emel Erten
Prof. Dr. Diane Favro
Prof. Dr. Turhan Kaçar
Prof. Dr. Gülgün Köroğlu
Prof. Dr. Erendiz Özbayoğlu
Prof. Dr. Aygül Süel
Prof. Dr. Harun Taşkıran
Prof. Dr. Fikret K. Yegül
Doç. Dr. Sedef Çokay-Keççe
Doç. Dr. Sema Sandalcı
Doç. Dr. Hacer Sibel Ünalın
Yrd. Doç. Dr. Figen Çevirici-Coşkun
Yrd. Doç. Dr. Merih Ereğ
Yrd. Doç. Dr. Deniz Kaplan
Yrd. Doç. Dr. Fikret Özbay
Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Murat Özgen
Yrd. Doç. Dr. Muammer Ulutürk
Öğr. Gör. Dr. Tuna Akçay
Dr. Vujadin Ivanisevic

Seleucia
Olba Kazısı Serisi VII
Sayı: 7

ISSN: 2148-4120

Kapak Tasarım

Tuna Akçay

Yazışma Adresi

Okt. Murat Özyıldırım
Mersin Üniversitesi Fen - Edebiyat Fakültesi
Arkeoloji Bölümü, Çiftlikköy Kampüsü, 33343,
Mersin - Türkiye
Tel: 00 90 324 361 00 01 - 4735
E – posta: muratozyildirim@mersin.edu.tr

Adres

Homer Kitabevi ve Yayıncılık Ltd. Şti.
Yeni Çarşı Caddesi, No: 52
Galatasaray, Beyoğlu, 34433, İstanbul
Tel: 0212 249 59 02
www.homerbooks.com
e-mail: homer@homerbooks.com

Baskı

Dijital Düşler Basım San. Ve Tic. A.Ş.
Nato Cad.Çınarlı Sok. No: 17
34418 Seyrantepe/Kağıthane
0212 279 64 44
Sertifika No: 12922

Dağıtım

Homer Kitabevi ve Yayıncılık Ltd. Şti.
Yeni Çarşı Caddesi, No: 52
Galatasaray, Beyoğlu, 34433, İstanbul
Tel: 0212 249 59 02

Seleucia | Sayı 7 | Nisan - Mayıs 2017

Olympos Kazılarında Bulunan Aydınlatma Gereçleri

Lighting Devices from Olympos Excavation

B. Yelda Olcay Uçkan - Muradiye Öztaşkın

11

Arkeolojik Kazılar Işığında Olba Tiyatrosu: Ön Sonuçlar

The Preliminary Results on the Olba Theater in the Light of Archaeological Excavations

Emel Erten - Deniz Kaplan

29

Olba Manastırı Kuzey Kilisesi'nden (Diakonikon) Bizans Dönemi *Opus Sectile* Taban Döşemesi

The Opus Sectile Floor of the Diaconikon of the Northern Church - Monastery of Olba

Murat Özyıldırım - Yavuz Yeğın

47

Olba'da Bulunan Sikkeler Işığında Kentin Erken Yerleşim Tarihi

The Early History of Olba in the Light of Coin Finds

Tuna Akçay

69

Olba Tiyatro Kazısı Cam Kadeh Buluntuları

Glass Goblet Finds from Olba Theater Excavations

Emel Erten - Emine Akkuş Koçak

89

Olba Kazısı'nda Ele Geçen Hellenistik Dönem'e Ait Bir Sepet Kulplu Amphora Parçası

Hellenistic Basket Handled Amphora Fragment from Olba Excavations

Erkan Alkaç

113

Sikke Buluntuları Bağlamında Olba'da II. Constantius Dönemi

Olba During the Reign of Constantius II in the Context of Coin Finds

Emel Erten

129

Klazomenai Karantina Adası Kuzey Yamacı Kazılarında Ele Geçen Oturan Çıplak Genç Kız Figürinleri

Sedantary Naked Young Female Figurines Obtained From The Excavations In The North Slope of Klazomenai Karantina Island

Aslıhan Özbay

147

Karabel Asarcık'taki Sion Manastırı Mezar Odası ve Bizans Lahitleri

The Burial Chamber and Early Byzantine Sarcophagi in the Sion Monastery at Karabel Asarcık

Bülent İşler

161

Mimari Plastik Veriler Işığında Erken Bizans Döneminde Side'de Sütunlu Caddelerin Onarımı

The Repairs of the Early Byzantine Colonnaded Streets of Side in the Light of Architectural Decoration Finds

Şener Yıldırım

187

Karantina Adası Kuzey Yamacı Kazıları Stratigrafik Değerlendirmesi ve Hellenistik Dönem Pişmiş Toprak Figürinler

Klazomenai Karantina Island North Slope Excavation Stratigraphy and The Terracotta Figurines Of The Hellenistic Period

Fikret Özbay - Aslıhan Özbay

207

Erken Hıristiyanlık Döneminde Zephyrion/Zephyrium

Zephyrion/Zephyrium in Early Christian Period

Murat Özyıldırım - Muzaffer Yılmaz

225

Erken Hıristiyan Literatüründe Yahudiler ve Anti-Semitizm

Jews And Anti-Semitism in Early Christian Literature

Ulaş Töre Sivrioğlu

235

Zeus Labraundos Kutsal Alanı Su Kompleksi Kazıları Cam Buluntuları

Glass Finds from Water Complex in the Sanctuary of Zeus Labraundos

Ömür Dünya Çakmaklı

279

Tripolis'teki 6 No.lu Kaya Mezarı

Rock-cut Tomb Number 6 in Tripolis

Sabri Arıcı - AYTEKİN ERDOĞAN

297

Seyitömer Höyük Hellenistik Dönem

Balık Tabakları

Hellenistic Fish Plates from Seyitömer Höyük

Figen Çevirici Coşkun

325

Aşağı Salat Höyüğü'nden Cam At

Rhytonu

A Glass Horse Rhyton From Aşağı Salat Höyük

S. Yücel Şenyurt - Emel Erten - İLKAY AKLAN

345

Kuva-yi Milliye Müzesi'nden Bir Grup

Gümüş Venedik Sikkesi

A Group Of Silver Venetian Coins From The

Kuva-yi Milliye Museum

Ceren Ünal

363

Direkli Mağarası Epi-paleolitik Dönem

Yaşamsal Alan Düzenlemeleri Üzerine Bir

Değerlendirme

An Assessment on The Arrangement of The

Living Areas in the Epi-paleolithic Period of

Direkli Cave

Cevdet Merih Erek

377

Orta Aras Havzası'nda Bir Orta Tunç Çağı

Kalesi: Çalgüney

A Middle Bronze Age Castle in Middle Aras

Basin: Çalgüney

Ayhan Yardımcıel - Emine Gizlenci

397

Olba Akropolisini Kuzey Kule Kazısından

Ele Geçen Karbonize Ahşap Malzemenin

Anatomik Analizi

Anatomical Analysis of Carbonized Wood

Material Obtained from Olba Acropolis North

Tower Excavation

Barbaros Yaman - Ali Akın Akyol - Emel Erten

411

Olba Kazısı Tiyatro Seramik Buluntuları

Arkeometrik Çalışmaları

The Archaeometric Research on the Pottery Finds from the Theater at Olba

Ali Akın Akyol - Safiye Aydın

421

Kitap Tanıtımı

Book Review

Ömer Özyiğit'e Armağan – Studies in

Honour of Ömer Özyiğit

Emel Erten

439

Kudüs: Bir Şehrin Biyografisi

Murat Özyıldırım

447

PRAEFATIO

Editörler kurulu olarak *Seleucia*'nın yedinci sayısını (2017) sizlere sunmaktan mutluluk duymaktayız. Ayrıca, dergimizin TÜBİTAK'a bağlı ULAKBİM tarafından TR indeksinde bilimsel dergi olarak 6. sayısından (2016) başlayarak taranmaya hak kazanmış olması hepimiz için gurur kaynağı olmuştur. Bu başarıyı yazarlarımıza, dostlarımıza, Homer Kitabevi'nin katkılarına ve aynı zamanda Olba kazı ekibine borçluyuz.

Geniş bir zaman dilimine ait malzeme ve sonuçları içeren *Seleucia*'nın bu yılki yedinci sayısını da beğeneceğinizi ümit etmekteyiz. Alışlageldiği gibi, bu sayıda da Olba kazılarına ait malzemenin de tanıtıldığı birçok makale yer almaktadır.

Seleucia'nın yedinci yılında yayın hayatını sürdürmesinde katkıları olan yazarlarımıza, okuyucularımıza, bizi destekleyen dostlarımıza, Homer Kitabevi'ne ve değerli sahibi Ayşen Boylu ve dergimizin yayına hazırlanmasında sabır ve özveriyle çalışan Sinan Turan'a teşekkürlerimizi sunarız.

Editörler:

Prof. Dr. Diane Favro

Prof. Dr. Emel Erten

Okt. Murat Özyıldırım (MA)

Dr. Tuna Akçay

PREFACE

The editorial board is glad to present the seventh issue (2017) of *Seleucia* and proud to announce that our journal was recognized by ULAKBİM of the Scientific and Technological Research Council of Turkey (TÜBİTAK) as a TR Index Scientific Journal starting from the sixth issue (2016). We owe this success to our contributors, friends and Homer Books as well as the archaeological excavation team of Olba.

We hope you would be interested in and enjoy the seventh issue of *Seleucia* containing articles presenting material and results from a large scope of time. As usual, in this issue you will find a number of articles that will present the material from Olba excavations.

We wish to express our gratitude for our contributors, friends and Homer Books and its owner Ayşen Boylu and Sinan Turan for their patient and considerate manner during the preparation of our journal.

Editors:

Prof. Dr. Diane Favro

Prof. Dr. Emel Erten

Okt. Murat Özyıldırım (MA)

Dr. Tuna Akçay

Olba Kazısı Serisi

Seleucia

Makale Başvuru Kuralları

Seleucia, Olba Kazısı yayını olarak yılda bir sayı yayınlanır. Yayınlanması istenen makalelerin en geç Şubat ayında gönderilmiş olması gerekmektedir. *Seleucia*, arkeoloji, eski çağ dilleri ve kültürleri, eski çağ tarihi, sanat tarihi konularında yazılan, daha önce yayınlanmayan yalnızca Türkçe, İngilizce çalışmaları ve kitap tanıtımlarını yayınlır.

Yazım Kuralları

Makaleler, Times New Roman yazı karakterinde, word dosyasında, başlık 12 punto, baş harfleri büyük harf, metin 10 punto, dipnot ve kaynakça 9 punto ile yazılmalıdır. Çalışmada ara başlık varsa, bold ve küçük harflerle yazılmalıdır. Türkçe ve İngilizce özetler, makale adının altında 9 punto olarak ve en az iki yüz sözcük ile yazılmalıdır. Özetlerin altında İngilizce ve Türkçe beşer anahtar sözcük, 9 punto olarak “anahtar sözcükler” ve “keywords” başlığının yanında verilmelidir.

- Dipnotlar, her sayfanın altında verilmelidir. Dipnotta yazar soyadı, yayın yılı ve sayfa numarası sıralaması aşağıdaki gibi olmalıdır.
Demiriş 2006, 59.
- Kaynakça, çalışmanın sonunda yer almalı ve dipnottaki kısaltmayı açıklamalıdır.

Kitap için:

Demiriş 2006 Demiriş, B., Roma Yazınında Tarih Yazıcılığı, Ege Yay., İstanbul.

Makale için:

Kaçar 2009 Kaçar, T., “Arius: Bir ‘Sapkın’ın Kısa Hikayesi”, Lucerna Klasik Filoloji Yazıları, İstanbul.

- Makalede kullanılan fotoğraf, resim, harita, çizim, şekil vs. metin içinde yalnızca (Lev. 1), (Lev. 2) kısaltmaları biçiminde “Levha” olarak yazılmalı, makale sonunda “Levhalar” başlığı altında sıralı olarak yazılmalıdır. Bütün levhalar, jpeg ya da tift formatında 300 dpi olmalıdır. Alıntı yapılan levha varsa sorumluluğu yazara aittir ve mutlaka alıntı yeri belirtilmelidir.
- Latince - Yunanca sözcüklerin yazımında özel isimlerde; varsa Türkçe ek virgülle ayrılmalı, örneğin; Augustus’un, cins isimler italik yazılmalı, varsa Türkçe ek, italik yapılmadan sözcüğe bitişik yazılmalıdır, örneğin; *caveanın*.
- Tarih belirtilirken MÖ ve MS nokta kullanılmadan, makale başlıkları ile yazar ad ve soyadlarında sadece baş harfler büyük harf olarak yazılmalıdır.

Olba Excavations Series

Seleucia

Scope

Seleucia is annually published by the Olba Excavations Series. Deadline for sending papers is February of each year. *Seleucia* features previously unpublished studies and book reviews on archaeology, ancient languages and cultures, ancient history and history of art written only in Turkish or English.

Publishing Principles

Articles should be submitted as word documents, with font type Times New Roman, font sizes 12 points for headings (first letters should be capitalized), 10 points for text, and 9 points for footnotes and references. Abstracts written in both Turkish and English should appear below the name of the article, should be of size 9 points and the minimum word count is 200 words. Below the abstracts, a minimum of 5 keywords for both languages should be included (of size 9 points) below the headings “anahtar sözcükler” and “keywords”.

- Footnotes should be given under each page. The ordering of author surname, year of publication and page number should be as follows:
Demiriş 2006, 59.
- The reference list should appear at the end of the study and should explain the abbreviation given in the footnote.

Book format:

Demiriş 2006 Demiriş, B., Roma Yazınında Tarih Yazıcılığı, Ege Yay., İstanbul.

Article format:

Kaçar 2009 Kaçar, T., “Arius: Bir ‘Sapkın’ın Kısa Hikayesi”, Lucerna Klasik Filoloji Yazıları, İstanbul.

- Photographs, pictures, maps, drawings, figures etc. used in the article should be referred to in the text as (Fig. 1), (Fig. 2) as abbreviations, and an ordered list of these items should appear at the end of the article under the heading “Figures”. All figures should be in JPEG or TIFF format with 300 dpi. If there are figures cited, the responsibility lies with the author and citation should be explicitly given.

Olba Kazısı'nda Ele Geçen Hellenistik Dönem'e Ait Bir Sepet Kulplu Amphora Parçası

Erkan Alkaç*

Öz

Sepet kulplu amphoralar, MÖ 8. yüzyıldan MÖ 2. yüzyılın son çeyreğine Kıbrıs, Suriye-Fenike kıyıları ve Mısır'da üretilmişlerdir. Bu grup, Doğu Akdeniz Bölgesi'nin en erkene tarihlenen amphoraları arasında yer almaktadır. Grubun yayılım alanı, yoğun olarak Doğu Akdeniz olmakla birlikte Ege Denizi çevresinde de daha az oranda görülmektedirler. Hellenistik Dönem, Olba kentinin bilinen en erken evresidir. Bu döneme ait yoğun buluntularla henüz karşılaşılmamaktadır. Olba akropolisinde ele geçen bir sepet kulplu amphoranın gövde, omuz ve ağzın form vermeyen kısmı, stratigrafik yapılanmadan ele geçmemiştir. Buna karşın kentin ve amphora grubunun genel tarihi dikkate alındığında, bu amphora parçasının, Hellenistik Dönem içerisinde MÖ 3.- 2. yüzyıla tarihlenebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Olba, Doğu Akdeniz, Hellenistik Dönem, sepet kulplu amphora.

Hellenistic Basket Handled Amphora Fragment from Olba Excavations

Abstract

Basket-handled amphorae have been produced in Cyprus, Phoenician shores and Egypt from the 8th century BC to the end of the 2nd century BC. This

* Yrd. Doç. Dr. Erkan Alkaç, Mersin Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü Çiftlikköy Kampusu, 33343, Mersin-TR. E-posta: ealkac77@gmail.com

Bu makaleye konu olan amphorayı çalışmama izin veren Olba Kazısı Başkanı Prof. Dr. Emel Erten'e ile Olba Kazısı Başkan Yardımcısı Okt. Murat Özyıldırım'a ve amphoranın ele geçtiği kazı alanı hakkında bilgi veren Olba Kazısı ekip üyesi Dr. Tuna Akçay'a teşekkür ederim.

group has been among the earliest datable amphorae in the Eastern Mediterranean. Distribution of this group is mainly in the Eastern Mediterranean but they have been also recorded in the Aegean region in less quantity. Hellenistic Period is the earliest phase of Olba. Hellenistic finds in the city are not intense yet. A basket-handled amphora fragment with its preserved shoulder, incomplete lip and basket handle has been found in the acropolis of the city out of the stratigraphic level. However, when the general history of the city and the amphora group are taken into consideration, this amphora fragment is suggested to belong to the 3rd - 2nd centuries BC in the Hellenistic Period.

Keywords: Olba, Eastern Mediterranean, Hellenistic Period, basket-handled amphora.

Olba kenti, Doğu Dağlık Kilikia'nın sınırları içerisinde Lamos ve Kalykadnos Nehirleri arasında kalan toprakların kuzeyinde akropolis yerleşimi olarak kurulmuştur. Kent, bu iki nehir arasında Olba olarak anılan bölgede yer almaktadır. Bu yerleşimin bilinen en erken tarihinin Hellenistik Dönem olduğu tespit edilmiştir¹. Yerleşim, kurulduğu tepelik alanın etekleri ile yakın çevresine yayılarak büyümüştür. Bu genişleme, Roma, Geç Antik ve Erken Bizans Dönemlerinde gerçekleşmiştir².

Olba akropolisi zirvesinde 2015 yılında arkeolojik kazısı gerçekleştirilen bir açmadan (Sondaj IV) literatürde "sepet kulplu" olarak tanımlanan amphoralardan birine ait parçaya rastlanılmıştır. Bu buluntu, Hellenistik Dönemden Geç Antik Döneme kadar tarihlenen seramiklerle birlikte ele geçmiştir. Seramikler, karışık şekilde buldukları için kazı alanı stratigrafik yapılanma özelliğine sahip değildir. Söz konusu arkeolojik verilerin bu şekilde saptanmasının nedeni, buldukları alanın uzun zamandır tarımsal amaçla kullanılmış olmasıyla açıklanabilir. Öte yandan bu durum, kazı alanı verilerini kullanarak amphorayı tarihleme olanağını ortadan kaldırmaktadır.

Çalışmanın amacı, yalnızca bir bölümü korunan sepet kulplu amphora parçasının tarihini belirleyebilmektir. Adı geçen buluntu, Olba'nın arkeolojik verileri bakımından kısıtlı olan ve az bilinen Hellenistik Dönemi'ne ait olmasının yanında kentin Doğu Akdeniz ticaretine doğrudan ya da dolaylı olarak dahil olduğunu göstermesi açısından önem taşımaktadır.

1 Hild – Hellenkemper 1990, 369.

2 Erten 2014, 57-72.

Olba'da saptanan sepet kulplu amphoranın sadece tek kulpu, üst gövdesine ait omuz parçası ve ağzın form vermeyen bölümü korunmuştur (Lev. 1-2). Kulp, yivli, oval hatta köşeleri yuvarlatılmış dikdörtgen özellik göstermektedir (Lev. 3) Amphoranın kili, ince tanecikli homojen yapıda olup, az ince kum ile bol ince mika katkılıdır. Bu örnek, açık sarı (10 YR 8/3 very pale yellow) kil rengine sahiptir³ (Lev. 4).

Doğu Akdeniz Bölgesi'nde yer alan Lykia⁴, Pamphylia⁵, Kilikia⁶, Antiokheia⁷, Suriye-Fenike⁸, Filistin⁹, Mısır¹⁰ ve Kıbrıs'ta¹¹, MÖ 8. yüzyıldan MS 7. yüzyılın içlerine kadar farklı formlarda amphoralar üretilmiştir. Söz konusu sepet kulplu örnekler, belirtilen bölgelerde saptanan en erkene tarihlenen gruplar arasında yer almaktadır. Gjerstad, sepet kulpluların torpido şeklindeki amphoraların değişim geçirmiş tipleri olduğunu belirtmektedir¹². MÖ 8. yüzyıldan itibaren Doğu Akdeniz deniz ticareti trafiğinde kullanılmaya başlanan bu tipe ait amphoralar, Suriye-Filistin kıyıları, Kilikia, Kıbrıs ve Mısır'da yer alan merkezlerde yapılan kazı çalışmalarında yoğun olarak tespit edilmiştir. Bundan dolayı formun kökeninin Doğu Akdeniz'de aranması gerekliliği ortaya çıkmıştır¹³. Grubun üretim yerinin belirlenmesinde tipin kil yapısı ve bazı örneklerinde görülen mühürler önemli bilgiler aktarmaktadır. Sağlam yapıları ve yüksek kapasiteleri nedeniyle depo amphoraları olarak yorumlanan bu tipin başlangıçta Suriye-Fenike kökenli olduğu öne sürülmüştür. Sepet kulplu bir amphoranın mühüründe Kıbrıs hece alfabesinde yazıtın görülmesi, grubun üretim yerinin Kıbrıs Adası olduğunu ortaya çıkarmıştır¹⁴. Ancak Beyrut kazılarında ele geçen sepet kulplu amphoralarda değişik kil yapılarının belirlenmesi, grubun Kıbrıs dışında Levant Bölgesi'nde de üretilmiş olabileceği ihtimalini doğurmuştur¹⁵. Suriye'de bir yerleşim olan Tel Kazel'de, sepet kulplu amphora üzerinde Fenike alfabesinden yazıt taşıyan mühür, bu görüşü

3 Munsell Color Chart, 1998.

4 Dündar 2012, 47-50, kat. no. 6-7, fig. 6-10; Dündar 2016, 96-97, abb. 77.

5 Grace 1973, 183-208.

6 Cankardeş-Şenol – Şenol 2003, 119-143.

7 Empereur – Picon 1989, 224-228.

8 Reynolds 2005, 563-612.

9 Riley 1975, 30; Reynolds 2005, 563-612.

10 Pichot – Şenol 2014, 225-239.

11 Karageorghis 1974, 115; Manning *et al.* 2000, 255; Demesticha 2003, 471-472, fig. 1.

12 Gjerstad 1948, 88.

13 Şenol 2010, 157.

14 Şenol 2009, 102-104.

15 Aubert 2004, 39.

destekler niteliktedir¹⁶. Ayrıca Mısır da bu formun diğer üretim alanı olarak belirlenmiştir. Ağız seviyesini oldukça aşan kulplara sahip bu amphoralar, Sina Yarımadası'nın kuzeyinde yer alan Tel el-Herr'de MÖ 4. yüzyılın ortalarından itibaren üretilmiştir¹⁷. Nil Deltası'nın kuzeyinde bir kent olan Mendes'te yoğun olarak ele geçen sepet kulplu amphoraların petrografik analizleri, formun Alexandria yakınlarında da üretilmiş olabileceğini düşündürmektedir¹⁸. MÖ 4. yüzyılın sonu – 3. yüzyıla tarihlendirilen Alexandria örneklerinde, Delta Bölgesi amphoralarında kullanılan kırmızı alüvyonlu kil kullanılmıştır. Mendes dışında, bu formun tamamı korunmuş örneklerinin bulunamamasından dolayı, Mısır üretimi sepet kulplu amphoraların tipolojilerinin yeni buluntulara ulaşıncaya kadar Kıbrıs sepet kulplu amphoralarla birlikte ele alınması gerektiği belirtilmektedir¹⁹.

Kazılar ile birlikte yüzey ve sualtı araştırmaları, sepet kulplu amphoraların coğrafi yayılımını ortaya koymakta ve Doğu Akdeniz kentleri, sepet kulplu örneklerin dolaşımının yoğunlaştığı bölge olarak karşımıza çıkmaktadır. Sepet kulplu amphoraların bölgede üretimlerinin gerçekleştirilmekte olması, onların Güneybatı Anadolu, Kilikia, Kıbrıs, Levant Bölgesi kıyıları, Mısır ve Kyrenaika'daki yoğunluklarını açıklamaktadır²⁰.

Sepet kulplu amphoralar, genel olarak form açısından ortak özellikler göstermektedir. Ancak kendi içlerinde bazı form farklılıkları bulunmaktadır. Bunun temel nedeni, aynı tipin uzun yüzyıllar boyunca ve farklı atölyelerde üretilmiş olmasından kaynaklanmaktadır. Hatta aynı döneme tarihlenen sepet kulplu amphoralarda da bazı form farklılıkları izlenmektedir. Form değişikliklerine rağmen, grubun karakteristik özelliğini sepet kulplar yansıtmaktadır²¹.

MÖ 7. yüzyıla tarihlenen erken sepet kulplu amphoralar, dik bir ağız kenarına, geniş bir omuza, omzunun üzerinde yuvarlak kesitli sepet kulplara, omuzdan gövdeye geçişte keskin profile, ovoidal gövdeye ve alçak halka şeklinde kaidelere sahiptir. Kelenderis'de Tip 1 olarak tanımlanan bu amphoralar, Proto Korinth, Doğu Yunan ve Kıbrıs boyalı seramiklerinin yardımıyla, MÖ 7. – 6. yüzyılın ortası arasına tarihlenmiştir. Bu tipin örneklerinin Pers istilasından önceye tarihlenmesi gerektiği de belirtil-

16 Gubel 1990, 36. fig. 9a.

17 Şenol 2010, 158.

18 Rodrigo 1998, 973.

19 Şenol 2010, 158.

20 Grene – Leidwanger – Özdaş 2013, 25, fig. 2; Jacobsen 2002, 176, fig. 3; Göransson 2013, 48-50; Defernez – Marchand 2006, 64-68.

21 Şenol 2009, 102.

miştir²². MÖ 700-580 yılları arasına tarihlenen Tel Keisan'daki örnek, dışa çekik ağız yapısına ve daha ovoid gövdeye sahiptir. Athlit'te bulunan sepet kulplu amphora, dik ve dışa yuvarlanan ağız kenarına sahip olup boyun kısadır, uzun gövde daha dardır ve dip sivridir. Bu amphoranın tarihi, MÖ 580-540 yılları arasına verilmiştir²³. Kilikia Bölgesi'nin doğu sınırına yakın konumda olan Kinet Höyük'te sepet kulplu amphoranın kulp ve gövde parçasının ele geçtiği kaydedilmiştir. Kinet buluntusu, en erkene tarihlenen sepet kulplu amphora örnekleri arasında yer almaktadır ve Suriye'nin Akdeniz kıyısında yer alan Tel Sukas'daki benzerleri yardımıyla da MÖ geç 7. – 6. yüzyıllara tarihlenmiştir²⁴. Bu dönemin sepet kulplu amphoraları, Kekova açıkları²⁵, Taşucu Amphora Müzesi²⁶, Marmaris Müzesi²⁷ ve Silifke Müzesi'nde²⁸ bulunmaktadır.

MÖ 6. – erken 5. yüzyıla tarihlenen sepet kulplu amphoralarda dikkati çeken form değişikliği ağız ve boyunda yer almaktadır. Bu yüzyıllara ait örnekler, mantar bir ağız kenarına, yüksek boyuna ve boyunda bir çıkıntıya, yuvarlak, dikey ve oldukça kalın ağız kenarı seviyesine kadar yükselen sepet kulplara ile ovoidal gövdeye sahiptir. Kaide, alçak halka formundadır. Bu form özelliklerini gösteren sepet kulplu amphoralar, Kelenderis²⁹ ve Taşucu Amphora Müzesi'nde³⁰ yer almaktadır. Nagidos akropolisi'ndeki kazı çalışmalarında sepet kulplu amphoralara ait ağız parçaları bulunmuştur. Depozit, kontekst ya da stratigrafi buluntusu özelliği taşımayan bu iki ağız parçası, benzer örnekler yardımıyla Arkaik Dönem sonu ile Klasik Dönem'e tarihlenmiştir³¹.

MÖ 8. yüzyılın sonundan itibaren üreilmeye başlanan bu hantal yapılı amphora grubunun MÖ 5. yüzyıldan sonraya tarihlenen örneklerinin boyu uzatılmış ve gövde formu inceltilmiştir³². Klasik Dönem sepet kulplu amphoralar, kısa dışa çekik ağız kenarına, omuzda başlayıp ağız aşan yuvarlak kesitli iki sepet kulpa, aşağıya doğru dik inen ve sonrasında üçgen şeklinde daralan gövdeye ve sivri bir dibe sahiptir. Kıbrıs güneyinde

22 Zoroğlu 2013, 36-45.

23 Lehmann 1998, 17, fig. 6, no. 33; 23, fig. 8, 18.

24 Gates 1994, 196, fig. 8, dipnot 7.

25 Greene – Leidwanger – Özdaş 2013, 25, fig. 2.

26 Şenol 2009, 186, no. 10.

27 Şenol 2003, 2-3.

28 Alkaç 2013, 109-110, fig. 3, kat. no. 1.

29 Zoroğlu 2013, 39-40, fig. 5-7.

30 Şenol 2009, 188, no. 12.

31 Şenol – Aşkın 2007, 273, no. 70-71.

32 Şenol 2009, 102.

bir kent olan Amathous'da, MÖ 5. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen sepet kulplu amphoranın kulpunun omuza birleşme noktasına yakın bir yerine scarabee sembolü taşıyan mühür basılmıştır³³. Tel el-Herr'de kazılarında bulunan bir sepet kulplu amphora, düz bir ağız yapısına sahiptir. Ancak bu örnekte boyun yer almamaktadır. Sepet kulplara sahip bu örnek, Suriye-Filistin ve Ege kökenli (Mende, Thasos, Khios) amphoralarla birlikte bulunmuş ve kazı alanından gelen amphoralar, MÖ 5. yüzyılın ortası ya da III. çeyreğine tarihlenmiştir³⁴. Genel olarak bu form özellikleri taşıyan amphoralar, Kelenderis³⁵, Mersin Müzesi³⁶, Silifke Müzesi³⁷ ve Taşucu Amphora Müzesi'nde³⁸ de yer almaktadır.

Batı Suriye'nin Akdeniz kıyısında bulunan Ras Shamra'da kazılarında sepet kulplu amphoralara ait parçaların ağız yapıları birbirinden farklı özellikler göstermektedir. Amphoraların ilkinde ağız, omuz ile neredeyse aynı açıda ve içe doğru yönelmektedir. İkinci örnekte, içe doğru hafifçe taşan ağız, dik bir şekilde yukarı çıkmaktadır ve ağzın üst bölümü düzdür. Son örnekte ise ağız, boyun, omuz ve kulpun küçük bir bölümü korunmuştur. Ağız üçgen kesitlidir. Kısa boyundan omuza geçiş ise oldukça belirgindir. Shamra'daki sepet kulplu amphoralar genel olarak, MÖ 5 yüzyıl ile MÖ geç 5 ve 4. yüzyıla tarihlenmiştir³⁹.

Tel Sukas'da MÖ 4. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen sepet kulplu amphoralar, bu grubun geç versiyonlarını oluşturmaktadır. Bu amphoraların iç kapasiteleri, yarı yarıya azaltılmıştır. Bu dönem örnekleri, genel olarak daha ince ve uzun görünüme bürünmüştür⁴⁰. Al Mina'da Euagoras I'in isyanının neden olduğu tahrip tabakasından bulunan sikke, bu yaşam katmanını MÖ 380/375 yıllarına tarihlemektedir⁴¹. Bu tabakada ele geçen sepet kulplu amphoranın gövdesinin incelmış ve uzamış olduğu görülmektedir. Mendes'te bulunan bir sepet kulplu amphoranın dışa doğru çekilmiş ağzı aşağıya doğru sarkmaktadır ve ağzın uç kısmı sivrileşmektedir. Bu ağız, boyunsuz olarak omuza oturmaktadır. Amphora, Mendes'te MÖ 4. yüzyılın ortası ya da geç 4. yüzyıla tarihlenen depozitte ele geçmiştir⁴².

33 Marangou – Marchand 2009, 244-245, fig. 23.2.A1.

34 Carrez-Maratay – Defernez 2012, 39-40, fig. 4.

35 Zoroğlu 2013, 41, no. 9-14, fig. 8-11, 15-16.

36 Şenol – Kerem 2000, 87, no. 7, lev.15.

37 Alkaç 2013, 2013, 110, fig. 5.

38 Şenol 2009, 189, no. 13.

39 Stucky 1983, 140, no. 299-301, taf. 80-81; 147.

40 Lehmann 1998, 27, fig.12. 6-7.

41 Lehmann 2005, 80, fig. 14, 2, Str. 3; 83.

42 Hummel – Shubert 1994, 5-6, fig. 1.1; 11.

Levant kıyılarının güneyinde bir kent olan Asklehon kazılarında zemin üzerinde yatık vaziyette karşılaşılan sepet kulplu amphoranın gövdesi, omuzdan dibe doğru daralarak inmektedir ve gövdede çok sayıda yive sahiptir. Bu sepet kulplu amphoranın tarihi için Geç Pers/erken Hellenistik Dönem belirtilmiştir. Buluntunun altındaki sikkeler içinde, Büyük İskender'in portresinin yer aldığı gümüş tetradrachmi mevcuttur. Bu sikkeler arasında en geçe tarihli olanı MÖ 290 yılına, I. Ptolemaios Dönemi içine verilmektedir⁴³.

Kıbrıs'ta sepet kulplu örnekler dışında, uzun boyunlu ve üçgen gövdeli Yunan amphoralarına benzeyen ikinci formun üretiminin MÖ 4. yüzyılda başladığı saptanmıştır⁴⁴. Ancak sepet kulplu amphoraların da birdenbire ortadan kalkmadığı anlaşılmaktadır. Bunda sepet kulplu amphoraların zeytinyağı ticaretinin vazgeçilmez ambalajları olmasının payının da büyük olduğu ileri sürülmektedir⁴⁵.

Sepet kulplu amphoraların üretimi, Hellenistik Dönem'de de devam etmiştir. Bu dönemde üretilen sepet kulplu amphoralar, kendi içerisinde form farklılıkları taşımaktadır. Kyrenaika'da bu amphoralar, MÖ 3. yüzyılın ilk yarısı ve MÖ 3. yüzyıl kontektlerinde tespit edilmiştir. Buradaki örneklerde kulpun gövdeyle birleştiği nokta oldukça geniştir ve boyun yer almamaktadır⁴⁶. Kıbrıs'ın güneydoğusunda bir kent olan Panayia Ematousa'da bulunan bir örnekte de kısa boyun ve ağız üzerinde plastik geçiş söz konusudur. Bu kentteki sepet kulplu amphora, MÖ 3. ve 2. yüzyıllara tarihlenmektedir⁴⁷. Tarsus Gözlükule Höyüğü'nde mühürlü üç adet sepet kulplu amphora parçası bulunmuştur. Yuvarlak formlu mühürlerde, ΦII (phi ve iki adet iota harfi) monogramları veya kısaltma bir isim taşıyan yazıt görülmektedir. Bu iki örnek, Orta Hellenistik ünitenin üst ile orta bölümlerinde ve diğeri ise stratigrafi dışından ele geçmiştir⁴⁸. Gözlükule'nin Orta Hellenistik ünitesinin orta bölümü, MÖ 3. yüzyılın sonuna ve üst bölümü ise MÖ 3. yüzyılın sonu – 2. yüzyılın erken yıllarına tarihlenmektedir⁴⁹. Mühür taşıyan benzer bir diğere örnek, Kıbrıs-Salamis'te ele geçmiştir. Ancak Tarsus buluntularından farklı olarak, Salamis'teki mühürde ΦI yazıtı yer almaktadır⁵⁰. Suriye'nin Akdeniz kıyılarının güneyinde bulunan

43 Barako 2008, 450, fig. 23.20: Amphora 20.

44 Şenol 2004, 11.

45 Şenol 2009, 103.

46 Göransson 2013, 48-50.

47 Jacobsen 2002, 178.

48 Grace 1950, 146, no. 89-91.

49 Goldman 1950, 31.

50 Calvet 1972, 54, no. 109, fig. 119.109; Cankardeş-Şenol 2006, 131, fig. 198.

Tel Kazel'de ele geçen sepet kulplu amphora Fenike alfabesiyle oluşturulmuş mühüre sahiptir. Bu amphoranın ağız, kulp ve silindir gövdenin bir bölümüyle içi dolu dibi ele geçmiştir ve buluntunun benzer örnekler yardımıyla MÖ 2. yüzyıl tarihlenmesi gerektiği önerilmektedir⁵¹. Formun en geç örnekleri arasında yer alan Tel Kazel'deki diğer sepet kulplu amphora, dışa çekik ağız kenarıyla ince uzun gövdeye sahiptir ve MÖ 2. yüzyılın son çeyreğine tarihlenmektedir⁵². Olba Bölgesi'nde bir yerleşim olan Elaiussa'da (Sebaste) bulunan sepet kulplu amphoranın MÖ 2. yüzyıla tarihlendiği düşünülmektedir⁵³.

Sonuç

Olba Akropolisi kazıları sırasında bulunan sepet kulplu amphoranın üretim tarihinin belirlenmesi konusunda iki problem bulunmaktadır. Bu amphora parçasının farklı dönemlere ait arkeolojik materyallerle birlikte ele geçmesi ve kazı verilerinden yola çıkılarak bir tarihlendirme yapılmasının mümkün olmaması birinci sorunu oluşturmaktadır. Diğer problem ise kulpun formuyla ilişkilidir. Kulpta yer alan yivler ve kulpun yuvarlak kesitli olmayıp, oval hatta neredeyse köşeleri yuvarlatılmış dikdörtgen forma sahip olması diğer merkezlerde ele geçen sepet kulplu amphoraların hiçbirinde rastlanılmayan özelliklerdir. Böylece, parçayı özel kılan ve tarihlendirme konusunda problemler yaratan unsur, daha çok kulpun formundaki farklılıklardan kaynaklanmaktadır.

Sepet kulplu amphoraların MÖ 8. yüzyıl dolaylarından MÖ geç 2. yüzyıla kadar Doğu Akdeniz Bölgesi'nde Kıbrıs, Suriye-Fenike ve Mısır'da üretildiği tespit edilmiştir. Genel olarak sepet kulplu amphoralarının ağız seviyesini aşan çift kulpları ve gövdesi, formun en karakteristik özellikleridir. Ancak örnekler arasında form açısından detaya inildiğinde özellikle ağız, boyun ve gövdede farklılıklar görülmektedir. Bunun temel nedeni, sepet kulplu amphoraların hem yüzyıllar boyunca hem de farklı atölyelerde üretilmesinden kaynaklanmaktadır. Bu durum, sepet kulplularda bazı form farklılıklarını da beraberinde getirmiştir.

Çalışmaya konu olan amphoranın tarihi için yapılan öneride Olba'nın ve sepet kulplu amphoraların tarihsel süreçlerini dikkate almakta yarar vardır. Bazı veriler, Olba'nın yerleşim tarihinde en erken evrenin Helle-

51 Gubel 1990, 36. fig. 9a.

52 Badre *et al.* 1994, 268, fig. 8, e.

53 Kızıllarslanoğlu 2016, 250; Tarihlendirme konusunda bilgi veren Dr. A. H. Kızıllarslanoğlu'na teşekkür ederim.

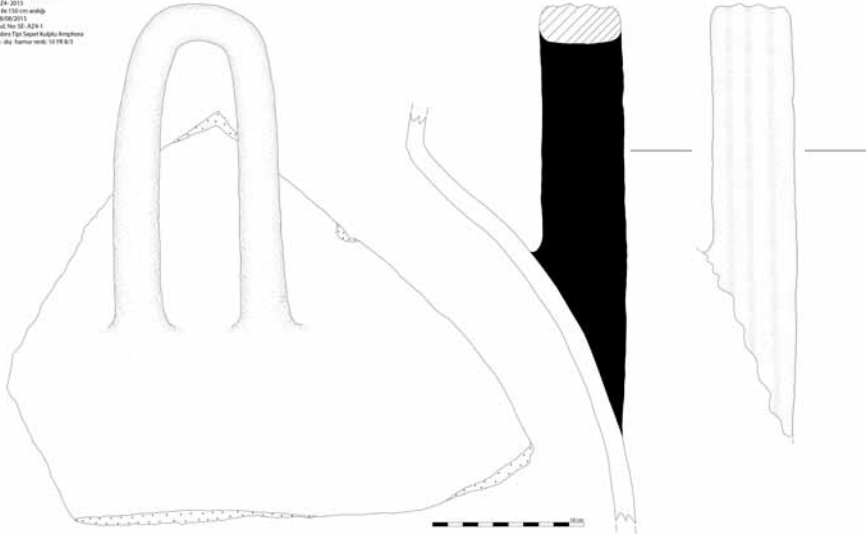
nistik Dönemden itibaren başladığını ortaya koymaktadır. Ancak kent in bu dönemi hakkında güncel bilgilerimiz oldukça kısıtlıdır⁵⁴. Ancak, Olba'daki arkeolojik çalışmaların devam etmesiyle birlikte bu verilerin artacağı tahmin edilmektedir.

Olba'da sepet kulplu amphoranın ele geçtiği Sondaj IV açmasında MÖ 3. yüzyıl, özellikle de MÖ 2. yüzyıldan başlayıp Geç Antik Döneme kadar tarihlenen farklı gruplara ait seramikler birlikte bulunmuştur. Bu sondajın yanında yer alan Sondaj II ve III açmalarından yukarıda belirtilen tarih çerçevesine dahil edilebilecek daldırma firnisli kaseler ve Doğu Sigilata A grubu gibi seramikler tespit edilmiştir. Olba'nın yerleşim tarihi ile ilgili verilerle, sepet kulplu amphoraların geçerli olduğu tarihsel süreçler konusunda bilinenler bir araya getirildiğinde, Olba buluntusu sepet kulplu amphora için MÖ 3. ve 2. yüzyılları önermek mümkün görünmektedir. Olba'daki amphoranın tarihi, MÖ 2. yüzyıl sonrasına ait olmamalıdır. Çünkü MÖ 2. yüzyıla⁵⁵ ve MÖ 2. yüzyılın son çeyreğine⁵⁶ ait olan Tel Kazel örnekleri, sepet kulplu amphoralar için en geç tarihi oluşturmaktadır. Bu bilgi, Olba'daki amphora için önerdiğiniz tarihleme için önemli bir kriterdir. Adı geçen parçanın sahip olduğu özgün yapı, bu tipin şimdiye dek bilinenlerden farklı uygulamalarının da varlığını ortaya koymakta ve benzerlerinin başta Kilikia olmak üzere, Doğu Akdeniz'de saptanması yönünde çalışmaların yapılmasının gerekli olduğunu düşündürmektedir.

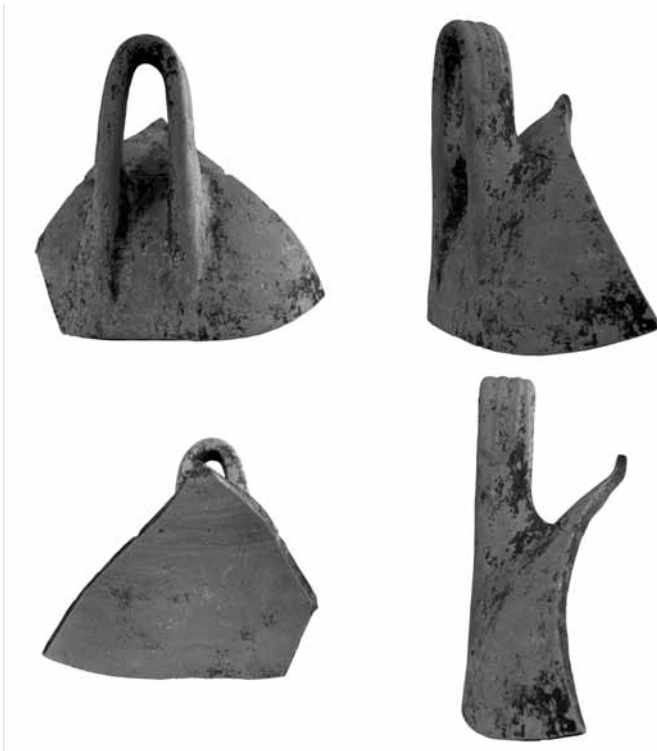
54 Olba, etrafı surla çevrili bir kale yerleşimi özelliğine sahiptir. Yerleşimin bu modeli, Olba Territoriumu'nda bulunan diğer Hellenistik Dönem yerleşimlerle paralellik göstermektedir. Akropolis çevreyen surun içerisinde yerleşimin kuzey eteğinde polygonal örgülü ve büyük boyutlu yapıya ait kalıntılar saptanmıştır. Bu kalıntı, Olba'nın en erken evrelerine ışık tutması açısından önem taşımaktadır. Erten – Özyıldırım – Akçay 2011, 274-275. Bölgede kullanılmış olan polygonal duvar tekniğinin tarihlenmesi için bk.: Durukan 2004, 45-51. Dikdörtgen taş örgülü sur sistemine ait kule duvarların blokları üzerinde yer alan taşı işaretleri Hellenistik kökenli olduğu belirlenmiştir. Erten – Özyıldırım 2008, 54. Olba'da Helenistik döneme ait iki adet Rhodos amphora mühürü bulunmuştur. Mühürlerin biri üzerinde MÖ 159/158-154/153 yılları arasında yöneticilik yapmış Ἡραγόραξ'in ismi saptanmıştır. Kulplu formundan dolayı Period VII (MÖ ca. 85-Augustus Dönemi) içerisine dahil edilen ikinci mühürde Αγε(kısaltması yer almaktadır. Özyıldırım – Akçay 2015, 141-152. Olba nekropolisin yapılan çalışmalarda MÖ 1. yüzyıla tarihlenen bir Korykos sikkesi, IX. Ptolemaios Lathyros (MÖ 116-107) ya da X. Ptolemaios Aleksander Γ'e (MÖ 107-88) ait olabilecek bir sikke, MÖ 1. yüzyıla verilen unguentarium ve Geç Hellenistik – Erken Roma Dönemlerine ait cam buluntular saptanmıştır. Akçay 2016, 25-26. Seleucia Degisi'nin bu sayısında Tuna Akçay tarafından yazılan makalede Olba'nın Hellenistik Dönem öncesi olası tarihi konusunda sikke verilerinden yola çıkarak önerilerde bulunulmaktadır.

55 Gubel 1990, 36. fig. 9a.

56 Badre *et al.*1994, 268, fig. 8, e.

Lev. 1. Sepet kulplu amphoranın çizimleri.

Lev. 2. Sepet kulplu amphoranın fotoğrafları.

Olba Kazısı'nda Ele Geçen Hellenistik Dönem'e Ait Bir Sepet Kulplu Amphora Parçası

Lev. 3. Sepet kulplu amphoranın kulp detayı.

Lev. 4. Sepet kulplu amphoranın kesit detayı.

Kaynakça

Akçay 2016

Akçay, T., "Olba'da Kremasyon", *Seleucia VI*, 2016, 21-43.

Alkaç 2013

Alkaç, E., "Silifke Müzesi'nde Bulunan Doğu Akdeniz Üretimi Amphoralar", *Cedrus I*, 2013, 107-124.

Aubert 2004

Aubert, C., "Le commerce antique en Phénicie d'après les amphores locales et importés de Beyrouth", *TATEM, Monographs of the Danish Institute at Athens 5, Denmark*, 2004, 31-41.

Badre *et al.* 1994

Badre, L., - Gubel, E., - Capet, E., - Panayot, N., "Tell Kazel (Syrie) Rapport Préliminaire sur les 4e - 8e Campagnes de Fouilles (1988-1992)", *Syria, Revue d'art oriental et d'archéologique, Tome LXXI*, 1994, 259-346.

Barako 2008

Barako, T., "Amphoras through the Ages", *Askhleon I*, 2008, 429-461.

Calvet 1972

Calvet, Y., *Les Timbres Amphoriques (1965-1970), Salamine de Chypre III*, Paris, 1972.

Cankardeş-Şenol – Şenol 2003

Cankardeş-Şenol, G. – Şenol, A. K., "Commercial Ties of Cilicia by means of Hellenistic and Roman Amphorae", *Olba VII*, 119-144.

Cankardeş-Şenol 2006

Cankardeş-Şenol, G. *Klasik ve Helenistik Dönemde Mühürlü Amphora Üreten Merkezler ve Mühürleme Sistemleri*, İstanbul, 2006.

Carrez-Maratay – Defernez 2012

Carrez-Maratay, J. Y. – Defernez, C. "L'angle Oriental du Delta: Les Grecs avant Alexandre", P. Ballet (ed.) *Grecs et Romains en Égypte. Territoires, espaces de la vie et de la mort, objets de prestige et du quotidien*, Proceedings of the International Conference organised by the French Classical Archeological Society, 2012, 31-45.

Defernez – Marchand 2006

Defernez, C., – Marchand, S., "Imitations Égyptiennes de Conteneurs d'origine Egéenne et Levantine (VIe s.- n e s. av. J.-C.)", Eds. B. Mathieu, D. Meeks, M. Wissa, *L'apport de l'Égypte à l'histoire des techniques Méthodes, Chronologie et Comparaisons*, Instiut Francais ais D'archeologie Orientale Bibliotheque D'etude 142, 2006, 63-99.

Olba Kazısı'nda Ele Geçen Hellenistik Dönem'e Ait Bir Sepet Kulplu Amphora Parçası

Demesticha 2003

Demesticha, S., "Amphora Productions on Cyprus during Late Roman Period", Ed. Ch. Bakirtzis, Actes du VIIe Congrès International sur la Céramique Médiévale, Thessaloniki, 11-16 Octobre 1999, Athens, 2003, 469- 476.

Durukan 2004

Durukan, M., "Olba Bölgesi ve Bölgede Kullanılan Polygonal Duvar Tekniği", Anadolu/Anatolia 26, 2004, 39-63.

Dündar 2012

Dündar, E., "A Group of Amphorae from Side Museum and a New Type of Amphora: The Lycian Amphora?", Archäologischer Anzeiger, 2012/1, 43-61.

Dündar 2016

Dündar, E., "Die Transportamphoren und Amphorenstempel aus Patara", H. İşkan - C. Schuler et al. (eds.), Patara - Lykiens Tor zur römischen Welt, 2016, 95-99.

Empereur – Picon 1989

Empereur, J. Y. –Picon, M., "Les régions de production d'amphores impériales en Méditerranée Orientale". In Amphores Romaines et Histoire Economique. Dix ans de Recherche. Actes du Colloque de Sienne (22 - 24 mai 1986), Roma, 223-248.

Erten 2014

Erten, E., "Arkeolojik Veriler ve Tarihsel Olaylar Işığında Olba'da Yerleşimin Son Bulması", Seleucia Ad Calycadnum IV, 2014, 57-72.

Erten – Özyıldırım 2008

Erten, E., – Özyıldırım, M., "Mersin Silifke Olba Yüzey Araştırması 2006", 25. Araştırma Sonuçları Toplantısı, 2. Cilt, 2008, 51-62.

Erten – Özyıldırım – Akçay 2011

Erten, E., – Özyıldırım, M., – Akçay, T., "Mersin Silifke Olba 2009 Araştırmaları", 28. Araştırma Sonuçları Toplantısı, 2. Cilt, 2012, 545-564.

Gates 1994

Gates, C., "1992 Excavations at Kinet Höyük (Dörtyol/Hatay), Kazı Sonuçları Toplantısı XV, I, 1994, 193-200.

Gjerstad 1948

Gjerstad, E., The Swedish Cyprus Expedition, Vol. IV, Part 2. The Cypro-Geometric, Cypro-Achaic and Cypro-Classical Periods, Stockholm, 1948.

Goldman 1950

Goldman, H., "Chronology of the Levels", Ed. H. Goldman, Excavations

at Gözlü Kule, Tarsus I, Princeton, 1950, 29-37.

Grace 1950

Grace, V., "The Stamped Amphora Handles", Ed. H. Goldman (Ed.), Excavations at Gözlü Kule, Tarsus I, 135-148, Princeton, 1950.

Grace 1973

Grace, V., "Imports From Pamphylia", BCH Supplement 1, 1973, 183-208.

Greene - Leidwanger - Özdaş 2013

Greene, E. S., - Leidwanger, J., - Özdaş, H., "Expanding Contacts and Collapsing Distances in Early Cypro-Archaic Trade: Three Case Studies of Shipwrecks off the Turkish Coast, The Acts of the Athens, Cyprus Amphora Workshop, 2013, 22-34.

Göransson 2013

Göransson, K., "Cypriot Basket-handle Amphorae in Hellenistic Cyrenaica", The Acts of The Athens, Cyprus Amphora Workshop, 2013, 48-50.

Gubel 1990

Gubel, E., Area I, Tell Kazel (Syrie), Excavations of the AUB Museum, 1985-1987, Preliminary Reports, Bertyhus XXXVIII, Beirut, 1990, 23-54.

Hild – Hellenkemper1990

Hild, F., – Hellenkemper, H. *Kilikien und Isaurien*, Tabula Imperii Byzantini 5, Wien, 1990.

Hummel – Shubert 1994

Hummel, R., Shubert, S. B., "Preliminary Report of the 1992 Seasons at Mendes: The Pottery of the Landfill", *BCE* 18, 1994, 5-11.

Jacobsen 2002

Jacobsen, K., W., "Cypriot Transport Amphorae in the Archaic and Classical Period", 2002, *Acta Hyperborea* 9, 169-184.

Lehmann 1998

Lehmann, G., "Trends in the Local Pottery Development of the Late Iron Age and Persian Period in Syria and Lebanon, ca. 700 to 300 B.C.", *Bulletin of the American Schools of Oriental Research* 311, 7-37.

Lehmann 2005

Lehmann, G., *The Greeks in the East*, The British Museum Research Publications Number 157, London, 2005.

Karageorghis 1974

Karageorghis, V., *Excavations in the Necropolis of Salamis III*, 3, Nicosia, 1974.

Olba Kazısı'nda Ele Geçen Hellenistik Dönem'e Ait Bir Sepet Kulplu Amphora Parçası

Kızıllarslanoğlu 2016

Kızıllarslanoğlu, A. H., Antik Çağ'da Elaiussa Sebaste'nin Amphora Üretimi ve Ticari İlişkileri, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016, Erzurum (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

Manning *et al.* 2000

Manning, S., W., – Monks, S., I., – Sewell, D., A., – Demesticha, S., “Late Roman Type 1a Amphora Production at the Late Roman Site of Zyi-Petrini, Cyprus”. RDAC, 2000, 233-256.

Marangou - Marchand 2009

Marangou, A., - Marchand S., “La contribution des conteneurs commerciaux dans l'histoire des réchanges entre Chypre et l'Égypte de l'époque archaïque à l'époque romaine tardive”, Eds. D. Michaelides, V. Kassianidou, R. S. Merrillees, Egypt and Cyprus in Antiquity, Proceedings of the International Conference, Nicosia, 3-6 April 2003, 2009, 242-251, Oxford and Oakville.

Özyıldırım-Alkaç 2015

Özyıldırım, M. – Alkaç, E., “Olba Kazısında Ele Geçen Rhodos Amphora Mühürleri”, *Selevcia Calycadnum V*, 2015, 141-152.

Pichot – Şenol 2014

Pichot, V. – Şenol, A. K., “The Site of Akademia: The Amphora Workshop of Apol(l)ônios”, *Bulletin de la Céramique Égyptienne (BCE)* 24, 2014, 225-239.

Reynolds 2005

Reynolds, P., “Levantine Amphorae from Cilicia to Gaza: A Typology and Analysis of Regional Production Trends from the 1st to the 6th Centuries”, eds. J. M. Gurt i Esparraguera, J. Buxeda, M. A. Cau, Late Roman Coarse Wares, Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean, *Archaeology and Archaeometry 1*, BAR Int. Ser. 1340, 2005, 563–612.

Riley 1975

Riley, J., “The Pottery from the First Session of Excavation in the Caesarea Hippodrome”, *Basor* 218, 1975, 25-63.

Rodrigo 1998

Rodrigo, A. D., “On the Origin of the Basket Handle Jars from Mendes”, Ed. C. J. Eyre, *Proceedings of the Seventh International Congress Egyptologist*, OLA 82, Louvain, 965-974.

Stucky 1983

Stucky, A. R., *Ras Shamra, Leukos Limen: Die nach-ugaritische Besiedlung von Ras Shamra*, 1983, Paris.

Şenol 2003

Şenol, A. K., Marmaris Müzesi Ticari Amphoraları, 2003, Ankara.

Şenol 2004

Şenol, A. K., “Kıbrıs’da Amphora Üretimi”, *İdol* 23, 2004, 10-14.

Şenol 2009

Şenol, A. K., “AETAM’da Bulunan Amphoraların Tipolojisi”, Ed. A. K. Şenol, AETAM’da (Arslan Eyice Taşucu Amphora Müzesi) Bulunan Ticari Amphoralar ve Akdeniz’de Ticareti İzleri, 2009, 100-319.

Şenol 2010

Şenol, A. K., “Hellenistik Dönemde Mısır’da Amphora Üretimi”, *OLBA XVIII*, 2010, 141-175.

Şenol – Aşkın 2007

Şenol, A. K., – Aşkın, E., “Amphoralar Işığında Kentin Ticari İlişkileri”, Ed. S. Durugönül, *Dağlık Kilikia’da Bir Antik Kent Kazısının Sonuçları NAGIDOS*, Adayla Ekyayın Dizisi 6, Antalya, 2007, 241-297.

Şenol – Kerem 2000

Şenol, A. K., – Kerem, F., “İçel Müzesinde Bulunan Bir Grup amphora”, *Olba III*, 2000, 81-114, lev. 14-20.

Zoroğlu 2013

Zoroğlu, L., “Cypriot Basket-handled Amphorae from Kelenderis and its Vicinity”, *The Acts of the Athens, Cyprus Amphora Workshop*, 2013, 20-29.

Seleucia | Sayı VII | Nisan - Mayıs 2017

Olympos Kazılarında Bulunan Aydınlatma Gereçleri B. Yelda Olcay Uçkan - Muradiye Öztaşkın	11	Erken Hıristiyan Literatüründe Yahudiler ve Anti-Semitizm Ulaş Töre Sivrioğlu	235
Arkeolojik Kazılar Işığında Olba Tiyatrosu: Ön Sonuçlar Emel Erten - Deniz Kaplan	29	Zeus Labraundos Kutsal Alanı Su Kompleksi Kazıları Cam Buluntuları Ömür Dünya Çakmaklı	279
Olba Manastırı Kuzey Kilisesi'nden (<i>Diakonikon</i>) Bizans Dönemi <i>Opus Sectile</i> Taban Döşemesi Murat Özyıldırım - Yavuz Yeğin	47	Tripolis'teki 6 No.lu Kaya Mezarı Sabri Arıcı - Aytekin Erdoğan	297
Olba'da Bulunan Sikkeler Işığında Kentin Erken Yerleşim Tarihi Tuna Akçay	69	Seyitömer Höyük Hellenistik Dönem Balık Tabakları Figen Çevirici Coşkun	325
Olba Tiyatro Kazısı Cam Kadeh Buluntuları Emel Erten - Emine Akkuş Koçak	89	Aşağı Salat Höyüğü'nden Cam At Rhytonu S. Yücel Şenyurt - Emel Erten - İlkay Aklan	345
Olba Kazısı'nda Ele Geçen Hellenistik Dönem'e Ait Bir Sepet Kulplu Amphora Parçası Erkan Alkaç	113	Kuva-yi Milliye Müzesi'nden Bir Grup Gümüş Venedik Sikkesi Ceren Ünal	363
Sikke Buluntuları Bağlamında Olba'da II. Constantius Dönemi Emel Erten	129	Direkli Mağarası Epi-paleolitik Dönem Yaşamsal Alan Düzenlemeleri Üzerine Bir Değerlendirme Cevdet Merih Ereğ	377
Klazomenai Karantina Adası Kuzey Yamacı Kazılarında Ele Geçen Oturan Çıplak Genç Kız Figürinleri Ashıhan Özbay	147	Orta Aras Havzası'nda Bir Orta Tunç Çağı Kalesi: Çalgüneş Ayhan Yardımcıel - Emine Gizlenci	397
Karabel Asarcık'taki Sion Manastırı Mezar Odası ve Bizans Lahitleri Bülent İşler	161	Olba Akropolisi Kuzey Kule Kazısından Ele Geçen Karbonize Ahşap Malzemenin Anatomik Analizi Barbaros Yaman - Ali Akın Akyol - Emel Erten	411
Mimari Plastik Veriler Işığında Erken Bizans Döneminde Side'de Sütunlu Caddelerin Onarımı Şener Yıldırım	187	Olba Kazısı Tiyatro Seramik Buluntuları Arkeometrik Çalışmaları Ali Akın Akyol - Safiye Aydın	421
Karantina Adası Kuzey Yamacı Kazıları Stratigrafik Değerlendirmesi ve Hellenistik Dönem Pişmiş Toprak Figürinler Fikret Özbay - Ashıhan Özbay	207	Kitap Tanıtımı Ömer Özyiğit'e Armağan Emel Erten	439
Erken Hıristiyanlık Döneminde Zephyrion/ Zephyrium Murat Özyıldırım - Muzaffer Yılmaz	225	Kudüs: Bir Şehrin Biyografisi Murat Özyıldırım	447

ISSN 2148-4120

9 772148 412007